

Inriktning för framtida lokal och regional tvärfacklig verksamhet

Beslutsunderlag till LOs 27:e ordinarie kongress 2012

Jag vill jobba!

Landsorganisationen i Sverige

Jag vill jobba!

Yeska Karlsson, 40 år, Handels, bokhandelsmedhjälpare vid Bokia-Erikssons Bokhandel AB i Strängnäs.

Jag har ett stort bokintresse. Jag brinner för det! Här jobbar man för att man har ett engagemang och vill möta kunder.

Har jag lyckats lotsa en kund till ett bokval som föll bra ut kommer köparen tillbaka och ber om fler liknande förslag.

Jag har turen att få jobba ganska mycket på mina egna villkor. Under åren har jag arbetat den procentsats som det passat mig. Till och från har det varit halvtid och uppåt. Det idealiska som småbarnsförälder är en arbetsdag på 6 timmar.

Tidigare var det hästar, stall och westernridning som var min fritid. Efter att ha slitit ut tre par allt för snygga och dyra ridskor under lika många år har jag skaffat mig en blockethund, en blandras, som jag tränar och tävlar med. Det gäller att ha roligt tillsammans.

© Landsorganisationen i Sverige 2012

Omslagsfoto: Lars Forsstedt

Omslagstext: Sophia Gabrielsson

Grafisk form: LO

Original: MacGunnar – Information & Media

Tryck: LO-Tryckeriet, Stockholm 2012

ISBN 978-91-566-2767-5

LO 12.03 1000

Innehåll

Inledning.....	4
Bakgrund.....	6
Inriktning för LO-facken i kommunerna.....	7
Inriktning för LO-distrikten.....	8
a. Uppdrag.....	8
b. Mål för verksamheten.....	8
c. Styrning och uppföljning.....	9
d. Resurser.....	10
Sammanfattning med de samlade förslagen till beslut.....	11

Inledning

I RAMSTADGARNNA FÖR LO-facken beskrivs den lokala organisationens syfte i § 1 Moment 1 med orden:

”LO-facket är medlemsorganisationernas plattform för samverkan kring lokala fackliga och politiska frågor.

LO-facket har till uppgift att leda och samordna medlemsorganisationernas strävanden att tillvarata arbetstagarnas intressen på arbetsmarknaden och inom näringslivet.

LO-facket ska verka för en samhällsutveckling på grundval av politisk, social och ekonomisk demokrati präglad av jämlikhet och jämställdhet.

LO-fackets verksamhet ska bedrivas utifrån Landsorganisationen i Sveriges (härefter LO), stadgeenliga mål och uppgifter, kongressens beslut, den handlingsplan som fastställs av LOs centrala representantskap samt LO-distriktets och medlemsorganisationernas önskemål.

LO-facket i kommunen är en sammanslutning av de inom kommunen verksamma avdelningar och/eller dess underorganisationer och andra medlemsgrupper som givits rätten att företräda sin organisation och som tillhör ett förbund som är anslutna till LO.”

LO-facken i kommunen/LO-sektionen kan omfatta en eller flera kommuner. Det kan även förekomma att den lokala verksamheten organiseras i kommittéverksamhet. Vissa är egna juridiska enheter, andra inte. LO-facken i kommunerna/LO-sektionerna samordnar gemensamma fackliga och facklig-politiska frågor på den lokala nivån.

Det finns 12 LO-distrikt av varierande storlek, från LO-distriktet på Gotland med cirka 9 000 medlemmar till LO-distriktet i Västsverige med cirka 275 000 medlemmar. På samma sätt varierar den geografiska storleken från Gotland med 3 140 kvadratkilometer till Norrbotten som täcker 98 911 kvadratkilometer. Att landet ser olika ut återspeglas i hur organisationen har utformats, från glesbygden med sina förutsättningar till storstaden med sina.

I Normalstadgar för LO-distrikten beskrivs distriktets syfte i § 1 Moment 1 med orden:

”LO-distriktet är medlemsorganisationernas plattform för samverkan kring regionala fackliga och politiska frågor. LO-distriktet har till uppgift att leda och samordna medlemsorganisationernas strävanden att tillvarata arbetstagarnas intressen på arbetsmarknaden och inom näringslivet.

LO-distriktet ska verka för en samhällsutveckling på grundval av politisk, social och ekonomisk demokrati präglad av jämlikhet och jämställdhet.

LO-distriktets verksamhet ska bedrivas utifrån Landsorganisationen i Sveriges (härefter LO), stadgeenliga mål och uppgifter, kongressens beslut, den handlingsplan som fastställs av LOs centrala representantskap samt medlemsorganisationernas önskemål.

LO-distriktet är en sammanslutning av de avdelningar inom LO-distriktets verksamhetsområde vars förbund är anslutna till LO och vars medlemmar har sina arbetsplatser och förbundens avtal gäller. Ett förbunds med-

lemskap i LO innebär enligt § 1 i LOs stadgar att de anslutna förbundens lokala organisationer ska samverka i organiserad tvärfacklig verksamhet i LO-distrikten. Förbundsavdelningarna är således LO-distriktets medlemsorganisationer.”

LO-distriktet är alltså förbundens regionala samlingsplats för gemensamma frågor över förbundsgränserna. Det handlar om närings- samt regional- och arbetsmarknadspolitik, facklig-politisk samverkan, opinionsbildning, ungdomsverksamhet, skolinformation och facklig service.

Bakgrund

FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR att bedriva den lokala och regionala tvärfackliga verksamheten förändras kontinuerligt. LO-kongressen 2004 fattade beslut i enlighet med kongressrapporten Medlem 2010, att se över distriktens administration, bemanning och geografiska områden. Ett arbete som sedan redovisades på LO-kongressen 2008.

Därefter har såväl externa som interna faktorer påverkat den lokala och regionala tvärfackliga verksamhetens förutsättningar. Det handlar bland annat om fallande organisationsgrad och det faktum att ett flertal förbund förändrat sin lokala och regionala struktur.

Mot denna bakgrund beslutade LOs styrelse i januari 2011 att genomföra en kartläggning av LO-fackens och LO-distriktens nuvarande verksamhet och av frågor som rör den lokala och regionala organisationens framtid. Syftet med genomlysningen var att ta fram underlag för beslut om hur den lokala och regionala tvärfackliga verksamheten ska kunna stärkas och utvecklas. Kartläggningen redovisades i sin helhet för LOs råd för det tvärfackliga arbetet den 25 augusti 2011 och för LOs styrelse den 14 november 2011.

Den övergripande slutsatsen är att LO och förbunden måste tydliggöra uppgiften för den lokala och regionala verksamheten.

Den här rapportens förslag syftar till att påbörja det arbetet.

Förstärkningen av den lokala och regionala verksamheten kan ta sin utgångspunkt i tre avgörande styrkepositioner som ger goda förutsättningar att lyckas i det kommande utvecklingsarbetet.

För det första finns en gemensam bild av utmaningarna i omvärlden som förändringsarbetet måste möta. Det handlar om:

- Den generella bilden av facket som omodernt.
- En förändrad arbetsmarknad, där anställningsformerna inte längre är de samma.
- Marknadskrafterna som flyttar fram sina positioner på fackets bekostnad.

För det andra finns en påtaglig samsyn kring problemen som förändringsarbetet behöver lösa. Det handlar om:

- Fallande medlemstal.
- Svårigheterna att få med alla medlemsförbund i det tvärfackliga samarbetet – inte sällan som konsekvens av olikheterna i förbundens förändrade regionala organisationer.
- Brist på lokal facklig närvaron.

För det tredje – och kanske viktigaste: Det finns en stark gemensam övertygelse om att vi vill och kan åstadkomma de förändringar som krävs.

Inriktning för LO-facken i kommunerna

DEN LOKALA FACKLIGA närvaron är en helt avgörande framtidsfråga. Om facket inte är närvarande lokalt så tappar vi den dagliga kontakten med medlemmarna och kunskaperna om arbetsplatser, villkor och medlemmarnas vardag.

Det finns skäl att känna oro för de senaste årens utveckling. Med geografiskt större distrikt i både LO och i många av förbunden hotas den lokala närvaron. En försvagad lokal närvaro kan också leda till utmaningar när det gäller legitimiteten för LOs tvärfackliga uppdrag och förbundens kärnfackliga uppdrag. Det är tydligt att flera av de tvärfackliga verksamheter, som ger den största förbundsnyttan, har sin plattform på den lokala nivån.

Facklig-politisk samverkan är en av de mest betydelsefulla verksamheterna för LO-facken i kommunerna. Det avspeglar sig i det starka stöd för den verksamheten som framkommer i den genomförda kartläggningen. Därför är den lokala närvaron också något av en ödesfråga för den samlade arbetarrörelsen.

LO-distrikten har ansvaret för att det finns tvärfacklig verksamhet i samtliga kommuner. Men tyvärr finns det brister i verksamheten. Varje distrikt ska därför arbeta fram en plan för hur det lokala arbetet ska organiseras och planerna ska följas upp av styrelsen. LO-distrikten har också ett särskilt ansvar för att det finns facklig-politisk verksamhet i samtliga kommuner.

I representantskapets handlingsplan 2012–2014 för högre organisationsgrad slås också fast att LO centralt ska initiera några pilotprojekt lokalt, där man prövar att tvärfackligt understödja facklig närvaro och samverkan kring facklig-politiskt arbete. Under kongressperioden bör sådana projekt genomföras i några distrikt.

När det gäller de organisatoriska formerna för den lokala verksamheten så måste de anpassas till den lokala verkligheten och bygga på de fackliga strukturer som redan finns i kommunen.

Det är av största vikt att fokus i den lokala verksamheten läggs just på de tvärfackliga och facklig-politiska kärnverksamheterna och inte på formella strukturer, administration och byråkrati.

Därför föreslås att LO-facken i kommunerna i huvudsak inte ska vara egna juridiska enheter med allt vad det innebär av formella krav på organisationen. I de fall där en egen juridisk enhet förstärker möjligheterna att bedriva de tvärfackliga kärnverksamheterna ska styrelsen kunna bevilja undantag från den regeln.

Förslag till beslut;

att LO-distrikten får i uppdrag att göra en plan för hur det tvärfackliga arbetet i distriktets samtliga kommuner ska organiseras,

att LO-distrikten har ett särskilt ansvar för att det finns facklig-politisk verksamhet i samtliga kommuner,

att styrelsen initierar några lokala utvecklingsprojekt för att stödja lokal facklig och facklig-politisk närvaro,

att LO-facken i kommunerna inte ska vara egna juridiska enheter och att styrelsen kan bevilja undantag från den regeln i enskilda fall samt

att LO får i uppdrag att se över Ramstadgarna för LO-facken i sin helhet.

Inriktning för LO-distrikten

a. Uppdrag

I Normalstadgar för LO-distrikten från 2009 beskrivs LO-distriktens syfte i §1 Moment 1. Beskrivningen är omfattande och innehåller en rad delmoment och kompletteras därutöver med en tiopunktlista med uppgifter i §1 Moment 2.

I flera distrikt har dessutom styrelserna själva arbetat fram och beslutat om formuleringar kring det egna distriktets uppdrag.

Men tyvärr har mängden av uppdragsbeskrivningar – trots den goda ambitionen – lett till en avsaknad av ett sammanhållet uppdrag som är väl förankrat i såväl LO-distrikt och förbunden regionalt som i LO och förbunden på central nivå. Utifrån den insikten behöver uppdraget till den regionala tvärfackliga verksamheten utvecklas och bli tydligare.

I det sammanhanget bör också distriktens dubbla roll som å ena sidan distriktsorganisation för LO centralt och å andra sidan samverkansorgan för förbunden regionalt tydliggöras. Den dubbla rollen ger en styrkeposition som har stark förankring i såväl distriktsverksamheten som i förbundens regionala organisation. Den bör också i fortsättningen utgöra grunden för verksamheten.

LO-distrikten ska även i fortsättningen vara en plattform för tvärfacklig samverkan i fackliga och politiska frågor på regional nivå. I syfte att utveckla och tydliggöra distriktens uppdrag bör styrelsen initiera en genomgående revidering av Normalstadgarna för LO-distrikten. Förslaget till nya stadgar ska sedan behandlas av LOs representantskap.

Förslag till beslut;

att styrelsen får i uppdrag att initiera en revidering av Normalstadgarna för LO-distrikten.

b. Mål för verksamheten

Idag finns en lång rad relevanta mål för verksamheten i LO-distrikten.

De finns dels beskrivna i Normalstadgar för LO-distrikten i §1 Moment 2 i form av uppgifter som uttalat ger mål för verksamheten. Det gäller till exempel formuleringar som att distrikten ska "tillse att det finns skolorganisationer för samtliga kommuner" och "medverka till att det finns fackliga ledare och fackliga utskott i samtliga arbetarekommuner och partidistrikt".

Därutöver finns också mål för distriktens verksamhet i handlingsplanerna för den regionala verksamheten, i tidigare kongressbeslut, i enskilda beslut i styrelsen och i LOs representantskap.

Tyvärr blir effekten av det stora antalet mål inte den önskade. Trots en god ambition motverkar målloran sitt syfte och leder snarare till otydlig styrning och bristande stöd i prioriteringssituationer. Till det ska läggas att det saknas en gemensam modell för när, hur och av vem beslut om mål för distriktsverksamheten ska fattas.

Sammantaget gör detta att målen idag inte är strategiska och långsiktigt styrande. Tvärtom leder detta snarare till otydlighet kring vad som är

prioriterat. Allt för många verksamhetsområden värderas som lika viktiga och det saknas en gemensam omvärldsanalys och strategisk riktning som skulle kunna bidra i prioriteringar av hur man ska använda sina resurser.

Detta blir särskilt allvarligt sett i ljuset av de gemensamma utmaningar som finns i fallande medlemstal, omorganisationer i förbunden och fackets tillbakapressade position. Det finns risk för att bristen på tydlig styrning leder till att allt större del av resurserna då ägnas åt internt arbete i stället för utåtriktad organisering och opinionsbildning.

Därför krävs en tydlig strategisk prioritering med tydliga och mätbara mål. Prioriteringar och mål ska bygga på styrelsens omvärldsanalys som återkommande genomförs inför verksamhetsplaneringen.

Distrikten har att anpassa verksamheten utifrån omvärldsanalyser som tar hänsyn till distriktets specifika förutsättningar och samtidigt stöder de strategiska prioriteringar och mål som beslutats av styrelsen.

Värt att notera i detta sammanhang är också att den genomförda kartläggningen visar att det finns ett tydligt stöd för att organisering ska vara ett verksamhetsområde som utvecklas inom LO-distriktens verksamhetsfält. Dessutom finns en stark uppställning och stolthet för LO-distriktens roll inom ramen för facklig-politisk samverkan med Socialdemokraterna. Tydligt är också att LO-distrikten har stor betydelse för samarbetet med ABF och övriga arbetarrörelsen.

Det finns alltså goda skäl att prioriteringar görs i de gemensamma målen för distriktens verksamhet. Utifrån distriktens ansvar att samla alla medlemsförbund regionalt och lokalt bör fokus läggas på mål kring distriktens tvärfackliga kärnuppgifter – att fackligt och politiskt organisera, utbilda och opinionsbilda.

I syfte att tydliggöra målen för LO-distriktens verksamhet bör en modell för beslut om mål arbetas fram. Modellen bör tydliggöra:

- Vem som beslutar om gemensamma mål för LO-distrikten.
- När på året/under kongressperioden som målen ska beslutas.
- Hur målen ska kopplas till ekonomi, verksamhetsplanering och eventuellt andra mål.
- Vem som ytterst ansvarar för att målen uppfylls.

Förslag till beslut;

att LO-distrikten har ansvar för att samla alla medlemsförbund i tvärfacklig verksamhet lokalt och regionalt,

att LO-distriktens kärnverksamheter är att fackligt och facklig-politiskt organisera, utbilda och opinionsbilda samt

att LO får i uppdrag att under den kommande kongressperioden ta fram en gemensam struktur för beslut om mål för distriktsverksamheten.

c. Styrning och uppföljning

Styrningen och uppföljningen av LO-distriktens verksamhet behöver tydliggöras och renodlas. Syftet är att frigöra maximalt med resurser till distriktens kärnverksamheter. Samtidigt är det önskvärt att delaktigheten från förbundens regionala organisationer ökar och att förbundsnyttan i det tvärfackliga samarbetet regionalt förstärks.

När det gäller systematisk uppföljning och utvärdering av LO-distriktets verksamhet har ett arbete påbörjats av LO centralt som ännu så länge omfattar årliga uppföljningsmöten med vart och ett av distriktets verkställande utskott. Inför dessa träffar ger också distrikten en skriftlig rapport till LO centralt om verksamheten utifrån givna frågeställningar. Det är ett första steg mot mer av systematisk uppföljning och utvärdering.

Det finns också stöd i distrikten och i förbundens regionala organisationer för gemensamma modeller och klart definierad ansvarsfördelning för det systematiska arbetet med målsättning, uppföljning av resultat och utvärdering av distriktets arbete.

Förslag till beslut;

att styrelsen får i uppdrag att tillse att den gemensamma strukturen för beslut också omfattar en modell för målstyrning, uppföljning och utvärdering.

d. Resurser

Fackföreningsrörelsen ställning som folkrörelse hänger nära samman med vår förmåga att vara aktiva och framgångsrika lokalt och regionalt. Den insikten präglar redan idag LOs prioriteringar. Den lokala och regionala tvärfackliga verksamheten är en av vår organisations mest prioriterade områden.

Utöver de centrala anslagen till verksamheten får distrikten också avgifter från förbundens regionala organisationer, och de avgifterna skiljer sig mellan olika distrikt. Ekonomin ser också mycket olika ut i olika distrikt.

Av den genomförda kartläggningen framgår att de allra flesta i första hand efterfrågar tydligare prioriteringar snarare än ökade anslag, även om många vill se både ock.

När det gäller de personella resurserna finns behov av kompetensutveckling av förtroendevalda. Områden som särskilt efterfrågas är styrelseutbildningar, värvning och organisering, facklig-politisk samverkan, kommunikation och opinionsbildning.

Det finns också behov av gemensamma metoder och stöd när det gäller nomineringsprocesser för förtroendevalda.

Därför bör LO under den kommande kongressperioden genomföra riktade utbildnings- och utvecklingsinsatser i syfte att förstärka distriktets samlade resurser.

Förslag till beslut;

att styrelsen får i uppdrag att avsätta resurser för riktade utbildnings- och utvecklingsinsatser.

Sammanfattning med de samlade förslagen till beslut

STYRELSEN VILL med denna rapport bidra till att den lokala och regionala verksamheten stärks och utvecklas genom ökad fokusering, prioritering, tydlighet och uppföljning.

Den lokala fackliga närvaron är en helt avgörande framtidsfråga. Om facket inte är närvarande lokalt så tappar vi den dagliga kontakten med medlemmarna och kunskaperna om arbetsplatser, villkor och medlemmarnas vardag.

Det finns skäl att känna oro för de senaste årens utveckling. Med geografiskt större distrikt i både LO och i många av förbunden hotas den lokala närvaron. En försvagad lokal närvaro kan också leda till utmaningar när det gäller legitimiteten för det tvärfackliga arbetet. Det är tydligt att flera av de tvärfackliga verksamheter, som ger den största förbundsnyttan, har sin plattform på den lokala nivån. Därför föreslås att LO-distrikten är ansvariga för att det finns tvärfacklig och facklig-politisk verksamhet i samtliga kommuner.

Uppdraget för den regionala tvärfackliga verksamheten måste också utvecklas och bli tydligare utifrån en tydlig strategisk prioritering baserad på en gemensam omvärldsanalys.

Fokus bör läggas på mål kring distriktens tvärfackliga kärnuppgifter – att fackligt och politiskt organisera, utbilda och opinionsbilda.

I syfte att tydliggöra målen för LO-distriktens verksamhet bör en modell för beslut om mål arbetas fram, som också ger en klart definierad ansvarsfördelning för det systematiska arbetet med målsättning, uppföljning av resultat och utvärdering.

Under den kommande kongressperioden bör LO också genomföra riktade utbildnings- och utvecklingsinsatser i syfte att förstärka distriktens samlade resurser.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar:

- att* LO-distrikten får i uppdrag att göra en plan för hur det tvärfackliga arbetet i distriktets samtliga kommuner ska organiseras,
- att* LO-distrikten har ett särskilt ansvar för att det finns facklig-politisk verksamhet i samtliga kommuner,
- att* styrelsen initierar några lokala utvecklingsprojekt för att stödja lokal facklig och facklig-politisk närvaro,
- att* LO-facken i kommunerna inte ska vara egna juridiska enheter och att styrelsen kan bevilja undantag från den regeln i enskilda fall,
- att* LO får i uppdrag att se över Ramstadgarna för LO-facken i sin helhet,
- att* styrelsen får i uppdrag att initiera en revidering av Normalstadgarna för LO-distrikten,
- att* LO-distrikten har ansvar för att samla alla medlemsförbund i tvärfacklig verksamhet lokalt och regionalt,
- att* LO-distriktens kärnverksamheter är att fackligt och facklig-politiskt organisera, utbilda och opinionsbilda,

att LO får i uppdrag att under den kommande kongressperioden ta fram en gemensam struktur för beslut om mål för distriktsverksamheten,
att styrelsen får i uppdrag att tillse att den gemensamma strukturen för beslut också omfattar en modell för målstyrning, uppföljning och utvärdering samt
att styrelsen får i uppdrag att avsätta resurser för riktade utbildnings- och utvecklingsinsatser.

Jag vill jobba!

Jag vill jobba är temat för LOs kongress 2012 som är den 27e i ordningen. Temat är satt mot bakgrund av behovet av fler arbetstillfällen. Kampen för jobben är kanske den mest grundläggande uppgiften för arbetarrörelsen. Arbetslöshet bryter ner individen, gör samhället fattigare och försvårar löntagarnas kamp för bra löner och arbetsvillkor.

De 283 motionerna visar att det finns mycket kvar att göra för LO-förbundens medlemmar. Motionerna behandlar dels frågor om hur vi har det på jobbet och tar upp arbetsmiljön, arbetstider och inflytande. Men de handlar också om vad som händer då man inte har ett jobb och avhandlar frågor om pensionens storlek och de regler som gäller vid sjukdom eller arbetslöshet.

Kongressen ska också behandla rapporten ”Full sysselsättning” som behandlar frågan om arbete åt alla.

Samhället och arbetslivet förändras ständigt men den delen av samhället som ska underlätta människors möjligheter till arbete har inte utvecklats i samma takt och ibland avvecklats. LO-kongressen vill bidra till en ny ambitionsnivå och nya verktyg för att ta Sverige åter till den fulla sysselsättningen. LO vill vara med och forma en framtidens arbetsmarknad – ett hållbart arbetsliv – med trygga, fria och utvecklande arbete. Ett arbetsliv där vi känner trygghet. Så utvecklar vi både människan och samhället.